

مطالعه ویژگی‌های منظره‌پردازی نگاره‌های سبک ایران و هند در مرقع گلشن

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۵/۰۶

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۶/۲۰

کد مقاله: ۸۶۰۸۱

سحر شفائی^{۱*}، خشایار قاضی زاده^۲

چکیده

مرقع گلشن موجود در گنجینه نسخ خطی کاخ گلستان به فرهنگ هند و ایرانی تعلق دارد. اهمیت پژوهش این است که این مرقع بی‌نظیر به سرپرستی میرسیدعلی تبریزی و خواجه عبدالصمد شیرازی به تصویر درآمده است، و رقم برخی از بزرگترین و مشهورترین نگارگران مکتب هندی و ایرانی در آن دیده می‌شود. هنرمندان در ابتدا تحت تأثیر نگارگری ایران بودند اما بعدها شیوه هندی را به نقاشی‌ها وارد کردند بدین ترتیب سبکی در نقاشی گورکانیان هند به وجود آمد، که ویژگی‌هایی از هنر نگارگری ایران و هند را داشت. این سبک در برخی منابع هند و ایرانی نامیده شده است. این پژوهش سعی بر شناسایی ویژگی‌های منظره‌پردازی در نگاره‌های ایرانی و هندی مرقع گلشن دارد. زیرا در هنر نگارگری، همواره طبیعت و عناصر متشکله‌ی آن، الگو و منبع الهام هنرمندان بوده است. و همواره هنرمندان از کهن‌ترین روزگاران بر این باور بوده‌اند که طبیعت بهترین آموزگار است. و در آثار هنری همه اقوام و ملل، طبیعت است که بیش از هر چیز آشکار است. و دیگر این که گرایش به طبیعت‌سازی در نگاره‌های مرقع گلشن به خوبی قابل مشاهده است. و می‌توان مسئله حاضر را بر روی خصوصیات طبیعت‌پردازی در این نسخه نفیس دانست. روش این پژوهش توصیفی-تحلیلی و تعدادی از نگاره‌هایی که ویژگی‌های متفاوتی از طبیعت‌پردازی در سبک ایران و هند می‌باشد مورد مطالعه قرار گرفته است. در نهایت ما در منظره‌پردازی نگاره‌های این سبک شاهد شیوه متعادلی از طبیعت‌پردازی ایرانی و هندی هستیم که به مرور گرایش به عمق‌نمایی، سه بعدنمایی و واقع‌گرایی هندی در آن بروز می‌کند.

واژگان کلیدی: ایران و هند، مرقع گلشن، منظره‌پردازی، نگارگری

۱- مدرس دانشگاه (نویسنده مسئول) www.sahar.shafayi@gmail.com

۲- دکتری پژوهش هنر، هیئت علمی، استادیار دانشگاه هنر شاهد